

ภูมิอากาศจังหวัดร้อยเอ็ด

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 140 เมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 8,193.93 ตารางกิโลเมตร หรือ 5.1 ล้านไร่ และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 512 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดมุกดาหาร
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นที่ราบสูง ซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช พื้นที่ส่วนใหญ่เป็น ดินปนทราย มีป่าไม้ และภูเขาเตี้ย ๆ อยู่ในบางพื้นที่

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดร้อยเอ็ด ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ทำให้จังหวัดร้อยเอ็ดมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดร้อยเอ็ด พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้ เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน และเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงและบางพื้นที่เป็นภูเขาเตี้ย ๆ ทำให้อากาศไม่หนาวเย็นมากนักในช่วงฤดูหนาว แต่อากาศจะค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.6 องศาเซลเซียส และเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงสุดได้ 42.3 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2559 (สถานีอุตุนิยมวิทยาร้อยเอ็ด) ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคมวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 5.4 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2542 (สถานีอุตุนิยมวิทยาเกษตรร้อยเอ็ด)

ฝน

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอีกจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีฝนน้อย เนื่องจากมีเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตุงพญาเย็นอยู่ทางทิศตะวันตก ส่วนทางทิศใต้มีเทือกเขาสนกำแพงและเทือกเขาพนมดงรักเป็นแนวขวางกั้นไม่ให้น้ำฝนตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าปกคลุมได้อย่างเต็มที่ทำให้ฝนตกทางด้านตะวันออกและทางด้านใต้ของเทือกเขา โดยปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดปีของจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ระหว่าง 1,100 – 1,300 มิลลิเมตร โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเขื่อนในและวารินชำราบ สำหรับอำเภอเมืองมีปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปี 1,360.4 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 112 วัน โดยเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี มีปริมาณฝนเฉลี่ย 262.7 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตก 19 วัน ปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง วัดได้ 242.3 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2507

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันและมีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาวก่อนจะเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยทำให้ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายมากนัก แต่ยังคงทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ สำหรับช่วงเวลาพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ระหว่างเดือนกันยายนเป็นต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะเดือนตุลาคมเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดร้อยเอ็ดได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดร้อยเอ็ดมีทั้งหมด 17 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาขณะที่มีกำลังแรงเป็นพายุโซนร้อนในเดือนกันยายน จำนวน 1 ลูก (2563) นอกจากนั้นเคลื่อนเข้ามาขณะที่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชัน จำนวน 16 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนมิถุนายน 1 ลูก (2547) เดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2560) เดือนกันยายน 7 ลูก (2521, 2522, 2525, 2556, 2559, 2564, 2565) เดือนตุลาคม 5 ลูก (2504, 2506, 2510, 2529, 2549) และเดือนพฤศจิกายน 2 ลูก (2527, 2539)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดร้อยเอ็ด

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้รวบรวมจากผลการตรวจอากาศของสถานีตรวจอากาศร้อยเอ็ด (ประมาณละติจูด $16^{\circ} 03'$ เหนือ ลองจิจูด $103^{\circ} 41'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 140 เมตร) ได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในรอบ 30 ปี ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ ดังนี้

สถานีอุตุนิยมวิทยาร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่ 4 ถ.เทวภิบาล ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000 โทร.
(043) 511210

สถานีอุตุนิยมวิทยาร้อยเอ็ด (กลุ่มงานอากาศเกษตร) ตั้งอยู่ที่ สถานีทดลองพืชไร่ร้อยเอ็ด ต.เหนือเมือง
อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000 โทร. (043) 515406

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
มกราคม 2566